

Alle har meninger

NOVELLE AV PER NEVERLIEN, FORFATTER OG TANNLEGE

1

«Alle har meninger,» sa Basse, født Bastian. «Og alle synes de er i sin fulle rett til å gi uttrykk for dem.»

Celine så på sin mann og lurte på om han skulle være i det spøkefulle hjørnet.

«Ja, men...» begynte hun, men ble, og tok det med den største ro, avbrutt. Hun var flegmatiker. Med årene var det blitt lenger og lenger mellom de store uværene i deres samliv. Det var de lange dønnings tid, bortsett fra når Ina, deres datter, en sjelden gang var innom på besøk.

«Platon sa at gud – og da mente han selvsagt gud i gammelhellersk forstand ... (å herrre jemen, tenkte Celine) – var alle tings målestokk. Altså idealisme. Progatoras sa at mennesket er alle tings målestokk. Altså pragmatisme. Og poenget er ...» Basse løftet blikket opp mot taket og samlet tankene der oppe et sted før han fortsatte: «... og poenget er at mens idealismen er grobunnen for fanatismen, er pragmatismen grunnlaget for kynismen.»

«Men vi har vel begge deler i oss ...» Celine visste aldri om hun sa noe fordi det var verdt å si, eller om det var for å vise at hun var våken.

«men nå,» sa Basse, og begeistringen svinge slik at overtoner og undertoner i hans fyldige organ klang som det rene orgelspill, «nå, i vår tid, er det slik at hverken gud eller mennesker er i sentrum, men pengene, ene og alene pengene for pengenes egen skyld ... og ja, selvsagt den sosiale betydning vi alle har vært med på å gi pengene ... en slags kultursykdom.»

Celine hørte at Basses utlegninger svedde som opprevne tåkedotter over ville skumtopper på et ukjent hav, men nøyde seg med å nikke anerkjennende, vel vitende at like sikkert som nikkene ble observert, like sikkert ble det oversett. Hun levde sitt eget liv og hadde det bra.

«Og poenger er,» fortsatte Basse, «poenget er ...» Basse hadde denne dominerende uvanen å gjenta sine egne ansatser «... at ved å sette pengene som målestokk for alle ting, kobles fanatismen og kynismen sammen til det mest fryktelige våpen, og merk deg at jeg sier våpen og ikke verktøy, det mest fryktelige våpen rettet mot den alminnelige mann og kvinne, mot den menneskelige anstendighet. Og merk deg ...»

Celine merket seg at Basse ba henne merke seg, og strøk håret bakover, bak det venstre øret, som hun, uten å være klar over det, hadde lært av en kvinnelig detektiv i en australsk krimserie, et pikeaktig trekk som kledde henne.

«... merk deg at nå gjelder dette i like sterk grad for sosialdemokratiske som for liberale og konservative grupperinger i samfunnet. Ingen ...» Basse var så oppildnet at han ikke la merke til at Celine hadde sovnet i hjørnet av sofaen på skrå overfor ham «... ingen klarer lenger å løsrive seg fra mammon. Vi tipper og spiller, og det å spøke med at vi ikke vinner er den eneste form for galgenhumor vi etter hvert kjenner ... hvor var det jeg begynte? Sover du?»

Celine hadde våknet, så vidt det var riktig nok, men våknet da crescendoet, som slynget ut av Eroicas trompe-

ter, tordnet over salongbordet. Rødvinen var i ferd med å miste sin intellektualiserende impuls kraft, og ettersom dette gjaldt både Celine og Basse, ble det plutselig stille i den lune og trivelige stuen. De var for gamle til å vite hva minimalistisk stil, i sin ostbare enkelhet, sto for. De par gamle keramikk-bordlampene med stor skjerm, støv langs kanten av knytteteppet og pianoet ved innervegg fortalte i sin gammelmodighet at deres tid var forbi. Og Basse selv forsto nok at han visdom ingen steder skulle. Den skulle, som han selv og Celine, stnart ta kveld i all stillhet.

«Jeg skulle ønske jeg var så klok sum deg,» sa Celine, «men nå må jeg legge meg.» Og hun la seg og sovnet, mens Basse la seg og ble liggende våken og lytte til spørsmålene som skar rundt i mørket, som flaggermusene i det gamle, overvokste lysthuset nederst i hagen.

2

Den tidlige vårsolen la en rosa hette over åsene i øst.

Celine sto alt på kjøkkenet og gjorde klart til en felles frokost. Som alle dger. Frokosten var like sikker som dagens komme, og før all annen rastløs handling: maskinskriving og dataleting og tømning av reklamen i postkassen ... ut og inn og opp og ned, og det å lage maten og å spise den. Celine satte seg med en kaffekopp og la sinn ene eldre kne over det andre. Hun hadde nok av tid. Hun hadde for lengst ordnetopp i sitt livs balanse mellom å nyte og å yte. Hun bekymret seg av og til for Basses vertikale panneryke og medfølgende bekymring for om menneskene virkelig hadde forstått ... På den annen side: Det var som et kolesterolinnhold i blodet på 9 – til bekymring bare dersom man visste om det. Basse hadde fått målt sitt kolesterol til 8,6. Den tanke han tilla dette målte faktum, nådde ikke opp i nærheten av hans bekymring for menneskeheten. Den ros

skulle han ha. Celine nippet til kaffen mens solen skrittet inn over kjøkkengulvet.

3

«Alle hus skulle ligge på vestsiden av veien,» sa Basse idet han kom inn på kjøkkenet.

«Go'morgen,» sa Celine uten å løte blikket fra avisen.

«Go'morgen ... for da kunne en ha kjøkkenet mot morgensolen, slik vi riktignok har, men samtidig ha utsikt til veien, og dertil ...» Basse satte seg tungt rett overfor Celine «... hører du» Da ville man i tillegg ha stue og terrasse bort fra veien og ut mot kveldssolen.»

Celine hadde for lengst sluttet å forunder seg over Basses ustanselige oppkomme av samtalemner knyttet til forundring p forundring i hans hvileløse hode. Hun løftet blikket og så på ham. Men blikket hans var festet til noe langt der ute forbi kjøkkenvinduet og oppe under åskanten et sted.

«Eller så,» fortsatte han, «måtte huset ligge langt fra veien, som for eksempel oppe under åskanten der ... men på den andre siden ville det bety mye mer brøyting ...»

«Jeg synes vi har det bra som vi har det, jeg,» sa Celine mildt. «Ta deg en brødiskive. Det står en i brødristeren. Men den er kald.»

Basse sukket og løftet seg fra stolen ved hjelp av hendene som grep om bordkanten. Så ble han stående og nok en gang gled blikket drømmende langs åskanten. «*The time is out of joint: O cursed spite, That ever I was bort to set it right!*»

Celine løftet hodet og så på Basse. Han senket blikket og så tilbake på henne.

«Hamlet led ingen god skjebne,» sa Celine forsiktig. Så strakte hun hendene sine over bordetog la dem mykt oppå

Dentalstøp

Import

Kvalitet til lavpris

@ import@dentalstoep.no

☎ 55 59 81 70

🌐 dentalstoep-import.no

- Vi framstiller og trimmer alle modeller i Norge
- Ansvar for det tann-tekniske produktet ligger hos oss
- All kontakt foregår på norsk, med oss i Norge
- 5 års garanti på fast protetik, og 3 år på avtagbar
- Vi henter og sender arbeid daglig med Postnord, til hele landet. For å bestille opphenting, ring oss på 55 59 81 70, så ordner vi resten for dere

Vi tar også imot digitale avtrykk fra alle kjente system

hans. «Hent nå brødsken og ta deg en kopp kaffe og legg alle bekymringer til side. De unge har dessuten sine egne meninger som det haster med å få frem innen de blir gamle.»

«Meninger, ja ...» begynte Basse.

«Brød og kaffe,» avbrøt Celine.

«Brød og kaffe,» gjentok Basse, «brød og kaffe ...» Han holdt Celines hender i sien og bøyde seg ned og kysset hver av hendene hennes. «Brød og kaffe, ja. Hva skulle jeg gjort uten deg. Jeg bør vel ikke glemme de kloke ord at *There is nothing either good or bad, but thinking makes it so.*»

«Nettopp,» sa Celine og snudde hendene sine slik at hans kom øverst, kysset dem lett og la deretter en hånd mot kinnet sitt. «*There was never yet philosopher that could endure the toothache patiently.*»

«Er den vond igjen?» spurte Basse. «Nå må du se å få time hos tannlegen. Står ikke det der i *Much Ado About Nothing?*»

«Ja, det skyldes den varme kaffen, og jo, det står der, i femte akt.»

4

Celine valgte å trekke jekselen fremfor å rotfylle. Hvem har bruk for en tolvårsjeksell når en er over seksti? Tannlegen var ikke enig. For ham var livets mening knyttet til bevaring av tenner. Feilfri emalje var en guds gave til mennesket, men selv en dårlig tann ... Konklusjonen ble like fullt at han gikk med på at ettersom det var hennes tann, fikk han ta den Og ut kom den.

«Nå?» sa Basse da hun kom tilbake.

«Etter mye om og men tok han den ut, slik jeg ville. Men først hadde han seanse med meninger. Og dessuten skulle det være forbudt for en tannlege å ose av hvitløk.»

«Alle har meninger,» sa Basse. «Det er så forferdelig mange meninger og så skrekkelig mange som har dem. Kan det virkelig være nødvendig med så mangen meninger?»

«Han mente i alle fall, blant meget annet, at jeg burde få en time til vanlig kontroll,» sa Celine. «Han bente det ville være fornuftig.»

«Kanskje det ville det?» spurte Basse.

«Sikkert. Men man spør ikke en som nettopp har fått rusket ut en tann om de ikke vil komme løpende tilbake noen dager senere og hoppe opp i stolen og gape og synes

det er livets viktigste handling. Og dessuten finner jeg meg en ny tannlege hvis han skal fortsette å lukte hvitløk.»

«Nei,» sa Basse, som forholdt seg til én sak om gangen og ikke riktig forsto det der med hvitløk, «man gjør vel ikke det, nei ... Gå og legg deg ned på litt, så tar jeg meg en liten tur ... du en lur og jeg en tur ...» Basse nyttet og hadde ikke fått trukket noen tann.

«Hvis telefonen ringer ...» begynte Basse idet han var på vei ut.

«Dra ut kontakten,» sa Celine kort. Og så skjønte Basse at det var hun og ikke han som hadde fått trukket en tann. Han trakk ut kontakten og lukket døren stille bak seg.

5

Professor emeritus Bastian C. Dotzler (C for Charlton, som hans mor het før hun giftet seg) og professor emeritus Celine M. B. Dotzler, født Celine Marie Buvet, hadde begge takket nei til å beholde et lite kammer på universitetet da de gikk av men pensjon to år tidligere. De hadde ment de skulle få gjort det som gjøres skulle hjemme hos seg selv. Nå var det for sent å angre. Basse kom omtrent ingen vei med sitt verk om usikkerhetens tyranni knyttet til en litteraturanalyse, og Celine var så glad og tilfreds over å slippe undervisning og veiledning til studenter som ikke gadd å lese selv, men skulle ha alt nedskrevet for seg, at hun bare av den grunn trallet, noe hun ikke hadde gjort siden barneårene. Men akkurat nå lå hun og ventet på at bedøvelsen skulle gå ut og verkingen sette inn. Bedøvelsen gikk også ut, men det verket ikke, i alle fall ikke nevneverdig. Hun følte et snev av takknemlighet. Ikke til tannlegen. Til skjebnen. Hun banket i bordet i tiltro til utsagn om at det hjalp, selv om man ikke trodde på det. Gjennom vinduet så hun Basse rusle rundt i hagen med en liten hagesaks. Saktens kunne det være fristende for dt bamle professorekteparet å kokettere med at det skyldtes at de var så distré, men Celine visste så altfor godt at de simpelthen var blitt gamle i hodet til tross for at de ikke var så forferdelig gamle. Og hun visste at Basse nå gikk rundt i hagen med hagesaksen av gammel vane, men uten mening. Ikke hadde de mye penger og ikke hadde de lenger mange vener og ikke hadde de barn og barnebarn som bodde i nærheten, og likevel var det ingen av dem som kjedeet seg. Hodene deres var utslitt etter mange års overforbruk. Det var ingen spøk å være professor når begavelsen bare akkurat så vidt

holdt og man ellers var ærekjær og skikkelig, og dertil ikke engang hadde autoritær legning. Og Celine visste det og Basse ante det.

6

Fredag ringte Ina og sa at hun ville komme innom og overnatte til lørdag. Basse håpet det ville bli hyggelig, Celine tok det som det komme måtte, og Ina selv gjorde det hun følte som sin plikt. Hun var blitt 40 år, og var, som de fleste av sine venner og venninner, skilt og med barn. I hennes tilfelle to stykker. To riktig jævlige unger, for å sitere Celine ordrett, som skulle være hos pappaen.

Celines sår etter tanntrekkingen grodde pent, men straks Ina fortalte at hun kom, slo det, så å si gjennom telefonnettet, en ubehagelig dunst av hvitløk mot Celine, og følelser sprang som stålsplinter i hodet. Følelser sitter ikke i hjertet, men i hodet, hadde hun fortalt sine studenter. Men de var unge og forsto ikke noe av det. Det gjorde ikke Ina heller. Men så var hu mer sin fars enn sin mors datter. Og det er det ikke alle barn som med sikkerhet kan si, pleide Celine å kommentere.

Det gikk som det måtte. Inas bitterhet mot sine foreldre var uforminsket, hennes opplevelse av oppvekst var grunnfestet i hatets hengemyr. Basse led noe, men ikke nevrotisk, under det. Celine var bare evig forbauset over at noen kunne ture frem i livet med hatets voldsom-

het like flammende ved førtiårsalder som ved femtenårsalder.

«Feilen,» sa Ina, de var kommet til slutten av måltidet, som stort sett hadde foregått i taushet bortsett fra Inas små giftigheter, «feilen var at dere aldri var uforbeholdt glad i meg. Det var alltid resultatene dere kommenterte. Hvor er gullet? Sa dere hvis jeg kom med sølv. Hvor er sekseren, het det når jeg fikk fem. Burde du ikke lanke deg? Mumlet dere hvis jeg ar litt for rundt. Slik var det med alt. Hver eneste dag, år ut og år inn. Og du, mamma, var verst, ja, du også, pappa. Dere var jævlige!» Ina sto ved bordet og øynene var svarte streker av sinne.

«Vi skulle jo oppdra,» sa Basse forsiktig.

«Nettopp!» sa Ina og slo hånden i bordplaten.

Celine så på sin datter og undret seg – som så mange ganger før – om Ina sa «nettopp» fordi hun visste hva hun sa, eller om det nettopp var fordi hun ikke helt visste hva hun sa.

«Ingen er vel udugelig av ond vilje?» sa Celine og tok Basses hånd i sin I det hele tatt tok hun oftere og oftere Basses håd i sin, uten å tenke seg om.

«Men kanskje man kan bli ond av å være udugelig?» sa Basse ut i luften samtidig som han lot tommeltotten gli kjærlig fem og tilbake over Celines håndbak.

Ina så på sin mor, som akkurat da strøk håret bak øret med den ledige hånden, og fornemmet et sting av alle slekters smerte.

Tidendes pris for beste kasuspresentasjon

Tidende ønsker å motta gode kasuspresentasjoner til tidsskriftet. Vi har derfor opprettet en pris som vi tar sikte på å dele ut hvert annet år, og neste gang ved NTFs landsmøte i 2022.

Prisen på 30 000 kroner tildeles forfatteren(e) av den kasuistikk som vurderes som den beste av de publiserte kasuspresentasjonene i

løpet av to årganger av Tidende. Tidende ønsker med dette å oppmuntre til en type fagskriving som er etterspurt blant leserne og som bidrar til å opprettholde norsk fagspråk. Vi er ute etter pasienttilfeller som er sett og dokumentert i praksis og som beskriver kliniske situasjoner som bidrar til erfaringsgrunlaget i tannhelsetjenesten. Vi

er svært interessert i flere bidrag fra den utøvende tannhelsetjenesten i tillegg til kasus fra spesialistutdanningene. Ved bedømmelsen blir det lagt særlig vekt på: Innholdets relevans for Tidendes lesere, disposisjon, fremstillingsform og lesbarhet, diskusjon av prognose og eventuelle alternative løsninger samt illustrasjoner.